Місячний Економічний Моніторинг України

№9 (167), вересень 2014 року

Резюме

Тема місяця: Політика НБУ

Політика: Вторгнення Росії в Україну було визнано більшістю розвинених країн. Конфлікт, ймовірно, триватиме довго.

Реальний сектор: Військовий конфлікт на Донбасі призвів до різкого падіння обсягів промислового виробництва у липні (на 12,1% дпр), оскільки багатьом підприємствам регіону довелось зупинити роботу.

Енергетичний сектор: Україна може стикнутись із проблемою постачання енергоносіїв восени і взимку через недостатні запаси природного газу та вугілля.

Сільське господарство: Парламент ухвалив кілька законів, які, найвірогідніше, розширять доступ українських агровиробників до ринку ЄС.

Зовнішній сектор: Дефіцит торгівлі товарами звузився до 0,2 млрд дол. США. Водночас баланс торгівлі послугами також став від'ємним у розмірі 0,1 млрд дол. США внаслідок меншого притоку іноземних туристів в Україну.

Фіскальна політика: Ухвалені в березні і липні законодавчі зміни сприяли збільшенню доходів Державного бюджету на 8,9% дпр у перші вісім місяців 2014 року. Все ж доходи і дефіцит були нижчими за планові показники, що призвело до недофінансування видатків.

Соціальна політика: Уряд планує продовжити пенсійну реформу в найближчому майбутньому, щоб обмежити зростання трансферту з Державного бюджету Пенсійному фонду.

Ринок праці: У липні 2014 року номінальна заробітна плата виросла лише на 2,6% дпр, в той час як реальна заробітна плата зменшилася на 8,9% дпр.

Монетарна політика: У серпні споживча інфляція досягла 14,2% дпр внаслідок зростання цін на транспортні послуги, фармацевтичну продукцію, паливо та житлово-комунальні послуги.

Обмінний курс: У серпні гривня різко ослабилась з 12 грн за дол. США до 14 грн за дол. США. У відповідь НБУ запровадив жорсткі адміністративні заходи для підтримки гривні.

Державний борг: Державний борг може перевищити 60% від ВВП у 2014 році.

Тема місяця: Політика НБУ

Куди рухається Національний банк?

Віталій Кравчук

У серпні гривня різко ослабилась з 12 грн за дол. США до 14 грн за дол. США після кількох місяців відносної стабільності. У відповідь НБУ продавав іноземну валюту на міжбанківському ринку, і потім запровадив жорсткі адміністративні заходи для підтримки гривні. Вони, серед іншого, включали обов'язковий продаж всієї експортної виручки та обмеження на перекази в іноземній валюті закордон та на зняття іноземної валюти з депозитів. НБУ заявив, що під час воєнних дій на сході такі адміністративні заходи є виправданими. НБУ також натиснув на комерційні банки для стабілізації курсу. Ці рішення були помірно успішними, а курс гривні повернувся до рівня нижчого за 13 грн за дол. США.

НБУ не мав багато варіантів дій, якщо він ставив за мету стабілізувати обмінний курс та виконувати умови програми з МВФ. Для того, щоб надалі отримувати кошти МВФ, уряд та НБУ зобов'язались дотримувати ряд кількісних та структурних цілей (структурні цілі передбачають виконання певної дії). У випадку НБУ такі цілі фактично обмежують інтервенції НБУ на валютному ринку та надання ліквідності банкам до погодженого рівня. Є винятки: зокрема, рекапіталізація банків та кредити Фонду гарантування вкладів не враховуються до цілі щодо ліквідності. НБУ має певний простір до маневру, оскільки МВФ після першого перегляду Програми визнав, що НБУ, ймовірно, доведеться запроваджувати певні заходи для стабілізації економіки, і відповідно знизив цільові показники міжнародних резервів та збільшив індикатори монетарної бази. Крім того, визначених орієнтирів потрібно дотримуватись лише на контрольні дати 30 вересня та 31 грудня, і, якщо продаж іноземної валюти компенсується покупками, то НБУ може проводити скільки завгодно інтервенцій протягом цього періоду.

Це, найвірогідніше, дозволить НБУ стабілізувати обмінний курс в короткостроковому періоді, але питання майбутньої монетарної та валютної політики лишається відкритим. З 2010 року законодавством закріплено цінову стабільність як основну мету політики НБУ. До 2014 року ці положення законодавства реалізовувались через неодноразові заяви щодо запланованого переходу до таргетування інфляції та проведення певних технічних заходів з підготовки до такого переходу. Фіксований обмінний курс залишався основним якорем монетарної політики, аж доки уряд та НБУ не вирішили дозволити знецінення гривні на початку 2014 року. Це сталось після того, як центральний банк втратив велику частину міжнародних резервів. Пізніше курс рухався більш-менш вільно без великих інтервенцій з боку центрального банку, але він все рівно утримувався через адміністративні заходи, такі як обов'язковий продаж надходжень в іноземній валюті.

Після підписання кредитної угоди з МВФ, влада зобов'язалась перейти до таргетування інфляції у 2015 році. Це означає, що повернення до фіксованого курсу гривні після закінчення кризи не відбудеться. Під таргетуванням інфляції мається на увазі, що центральний банк передусім відповідає за утримання інфляції на низькому та по можливості стабільному рівні. Ідея тут, що якщо центральний банк може переконливо пообіцяти цінову стабільність, то цільовий показник інфляції буде використовуватись при середньо- та довгостроковому плануванні бізнесом та населенням. Це в свою чергу суттєво спрощує роботу центробанку та захищає економіку від негативних наслідків надмірних коливань цін. Таргетування інфляції також передбачає посилення комунікації та прозоріший процес прийняття рішень. На практиці це означає, що НБУ повинен детально та доступно пояснювати свої дії, і достатньо передбачувано реагувати на шоки.

Однак НБУ стикнеться з кількома серйозними викликами на шляху до таргетування інфляції. По-перше, НБУ повинен бути здатним проводити повноцінну монетарну політику і власне впливати на відсоткові ставки і через них на інфляцію. НБУ зараз має обмежений контроль навіть за короткостроковими відсотковими ставки. Він вже може вилучати або вливати значні обсяги ліквідності, і таким чином створювати перепади відсоткових ставок на міжбанківському ринку, але цей контроль дуже не точний. Зв'язок між міжбанківськими ставками та ставками за кредитами також не дуже тісний. Початковим завданням в цій сфері стане розширення монетарних операцій (наприклад, через створення депозитних та кредитних інструментів без відчутних обмежень по доступу для здорових банків, і з не надто великим розривом між відсотковими ставками) в достатньому обсязі, щоб наблизити короткострокові відсоткові ставки до ставки політики НБУ.

По-друге, НБУ повинен сформулювати та комунікувати свою політику щодо обмінного курсу. НБУ, очевидно, не зможе дозволити собі не звертати уваги на обмінний курс, намагаючись досягнути цінової стабільності в доларизованій та відкритій економіці. Надмірні коливання обмінного курсу, а особливо великі перепади гривні, найвірогідніше, суттєво впливатимуть на ціни та стабільність фінансового сектору. Водночас надмірна стабілізація курсу не дозволить розвинути хеджування валютних ризиків, підтримуватиме доларизацію та ускладнить проведення монетарної політики. Це також може знову оживити примару зовнішніх дисбалансів. НБУ повинен вирішити яке втручання на ринку буде прийнятним, і, що не менш важливо, пояснити свій підхід суспільству. Прозора та передбачувана валютна політика потрібна для того, щоб сформувати відповідні очікування: курс не буде фіксованим, але НБУ втрутиться, щоб обмежити велике знецінення або укріплення курсу.

По-третє, НБУ повинен звернути увагу на структуру своїх активів. Він має забагато українських активів, включаючи більше чверті державного боргу та великі обсяги кредитів комерційним банкам, і замало

міжнародних резервів. Якщо зусилля по зменшенню внутрішнього кредитування та збільшення резервів не будуть скоординовані вони можуть негативно вплинути на монетарну політику. Зміни відсоткових ставок також можуть призвести до великих «паперових» прибутків або збитків НБУ.

Нарешті, не менш важливі фіскальні питання. Координація фіскальної та монетарної політики є важливою особливо на перших етапах впровадження таргетування інфляції. Простими словами, великі бюджетні дефіцити та надмірний державний борг не допомагають боротися з інфляцією. Емісійне фінансування бюджетних або позабюджетних дефіцитів також впливає на інфляцію. Це означає, що консервативна фіскальна політика може бути критичною для успіху таргетування інфляції в наступні кілька років.

НБУ отримує чимало допомоги у підготовці до таргетування інфляції, а цього разу заяви щодо зміни монетарної політики можуть бути чимось більшим ніж пустим звуком. В цьому випадку варто очікувати великих змін у політиці НБУ протягом кількох наступних кварталів. Багато деталей українського підходу до таргетування інфляції ще не визначені, але обмінний курс, ймовірно, залишиться гнучким, хоч і керованим з боку НБУ. Якщо таргетування інфляції буде успішним, рівень інфляції та відсоткових ставок може суттєво знизитись. Зниження відсоткових ставок може відчутно допомогти економічному зростанню України. Але для цього потрібно буде провести інституційну трансформацію НБУ та ретельно підготувати новий підхід до монетарної політики, що відображатиме українські проблеми.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Росія почала пряме вторгнення до материкової України

Війна на Сході. Протягом перших трьох тижнів серпня українські війська продовжували поступово витісняти проросійських бойовиків, які прагнуть відокремити від України Донецьку та Луганську області (Донбас). Але 25-27 серпня ситуація різко змінилася. Росія, яка раніше анексувала український півострів Крим та інтенсивно підтримувала сепаратистів на Донбасі, вдалася до масованої військової інтервенції до материкової частини України. Принаймні кілька тисяч солдатів російських регулярних військ перетнули кордон, зупинили наступ українських урядових сил та дещо розширили територію, контрольовану бойовиками. Хоча Росія офіційно не визнала, що здійснила вторгнення до України, більшість розвинених країн засудили це вторгнення.

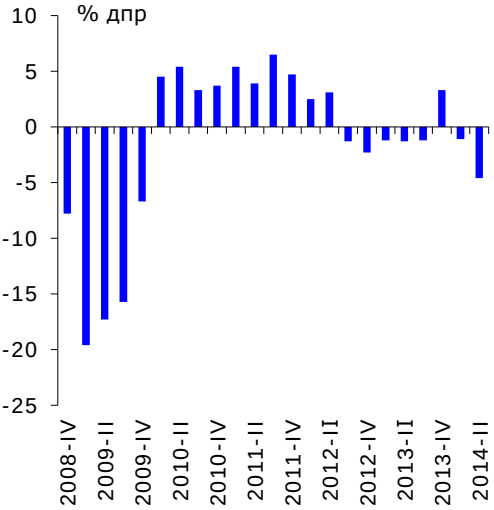
Очевидно, що кінцевою метою Росії по відношенню до України є повернення України до російської сфери впливу, але спосіб досягнення цієї мети залишається незрозумілим. Відповідно до одного з варіантів, Росія продовжуватиме наступ, намагаючись встановити безпосередній контроль над східною та південною частиною України, або навіть над всією територією країни. За іншим варіантом, Росія закріпиться на Донбасі, формально не відділяючи його від України, щоб отримати важіль впливу на зовнішню та внутрішню політику українського уряду. Конфлікт, ймовірно, триватиме довго. З одного боку, Україна не має достатнього військового потенціалу, щоб перемогти Росію, принаймні, у короткостроковій перспективі. З іншого боку, цілком імовірно, що Росія не має достатніх військових та економічних ресурсів, щоб захопити Україну або навіть її значну частину, особливо зважаючи на західні економічні санкції.

Парламент. 27 серпня Президент України Петро Порошенко в Верховну Раду та призначив наступні парламентські вибори на 26 жовтня. Це рішення було очікуваним, оскільки 24 липня правляча коаліція у парламенті розпалася і з того часу не було здійснено жодних спроб сформувати нову коаліцію. Нинішній парламент зберігатиме свої повноваження до першого засідання нової Ради та, як очікується, продовжуватиме приймати закони, включаючи закон про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Верховна Рада відмовилася змінити правила проведення виборів, тому половину нового парламенту буде обрано за партійними списками, а решту — в одномандатних виборчих округах. Це означає, що в парламенті може бракувати до 25 депутатів з регіонів, які зараз не контролюються урядом (загальне число членів парламенту становить 450). За результатами опитувань, наприкінці серпня лідером виборчих перегонів була партія Петра Порошенка, яка суттєво випереджала своїх опонентів.

МВФ. 29 серпня Рада директорів МВФ завершила перший огляд в рамках Угоди стенд-бай та увалила рішення про виділення Україні другого траншу кредиту в розмірі 1,4 млрд дол. США (914,7 млн СПЗ). Кошти було отримано 4 вересня. Близько 1 млрд дол. США із загальної суми траншу було спрямовано на підтримку бюджету, решту коштів було надано НБУ. Враховуючи наявний воєнний конфлікт в Україні, МВФ послабив вимоги щодо застосування та дотримання критеріїв виконання Угоди, що пов'язані з міжнародними резервами, загальним дефіцитом державного сектору, чистими внутрішніми активами центрального банку та гарантованим державою боргом. МВФ також вирішив об'єднати два наступні огляди, які мали бути проведені у 2014 році. Це означає, що Україна може отримати наступні два транші кредиту (по 1,4 млрд дол. США або 914,7 млн СПЗ кожен) у грудні. Раніше планувалося, що третій транш може бути виділений у кінці вересня або на початку жовтня.

Населення: 45,5 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 24%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 21%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Динаміка реального ВВП

Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Реальний сектор: Промислове виробництво впало через війну

ВВП. Реальний ВВП скоротився на 4,6% дпр у другому кварталі 2014 року. Реальне приватне споживання знизилось на 2,3% дпр, найвірогідніше, через менший наявний доход. Фінансові проблеми на фоні високої економічної та політичної невизначеності призвели до падіння реального нагромадження основного капіталу на 18,5% дпр. Зниження реального внутрішнього попиту спричинило зменшення реального імпорту на 11,3%. Водночас реальний експорт скоротився через слабкий попит та протистояння на Східній Україні. Реальний чистий експорт, ймовірно, зробив додатній внесок в зростання реального ВВП.

Секторальні тенденції. Військовий конфлікт на Донбасі призвів до різкого падіння обсягів промислового виробництва у липні (на 12,1% дпр), оскільки багатьом підприємствам регіону довелось зупинити роботу. Зокрема, хімічне виробництво скоротилось на 22,2% дпр. Окремі металургійні компанії з інших регіонів зіштовхнулись з проблемою недостатнього рівня поставок коксу. В результаті обсяг металургійного виробництва скоротився на 12,3% дпр. Напружені торговельні відносини з Росією призвели до зниження випуску в машинобудуванні на 23,8% дпр. Падіння у виробництві автомобільних транспортних засобів сягнуло 79,9% дпр з причини низького попиту. В цілому, обсяг переробної промисловості скоротився на 12,7% дпр. Видобуток у гірничодобувній галузі скоротився на 12,5%, оскільки кілька шахт в Луганській області зупинили свою роботу у зв'язку з військовим конфліктом.

У липні обсяг роздрібної торгівлі підприємств скоротився на 10,0% дпр. Це може відображати зниження обсягів реального споживання домогосподарств у зв'язку із падінням наявного доходу.

Стрімке падіння обсягів будівництва (31,0% дпр у липні) можна пояснити, у першу чергу, військовими діями у Східній Україні. Будівництво в інших регіонах також різко скоротилося через фінансові труднощі.

Сільськогосподарське виробництво в липні збільшилось на 11,3% дпр завдяки вищій врожайності більшості рослинних культур.

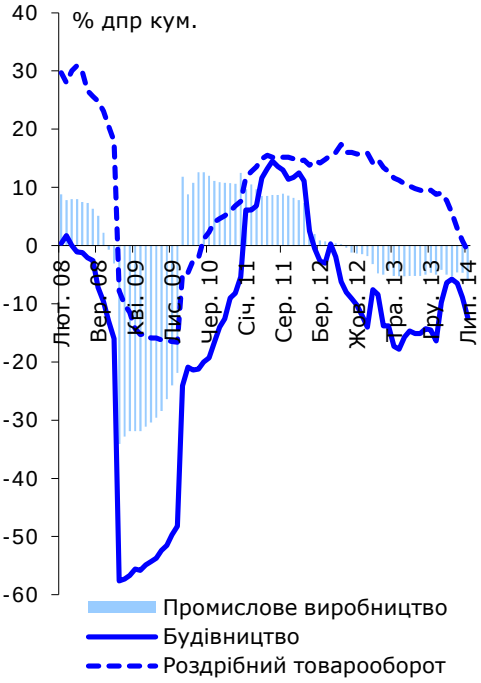
Енергетика: Україні не вистачає вугілля для виробництва електроенергії

Газ. 2 вересня словацький газовий оператор Eustream розпочав комерційні поставки газу в Україну через трубопровід Вояни-Ужгород. Гарантований мінімальний обсяг трафіку становить 6,4 млрд кубометрів газу на рік. Цей маршрут дозволить Україні заповнити свої підземні газосховища та підготуватися до зими. Однак восени та взимку постачання газу зі Словаччини може бути обмеженим через зростання споживання газу в країнах Європи.

Електроенергія. Через нестачу вугілля на термоелектростанціях (ТЕС) Україні не вистачає маневрових потужностей в енергетичній системі. Таким чином, Україна може стикнутися з труднощами при постачанні електроенергії в періоди пікового навантаження. Крім того, в деяких містах очікується зростання споживання електроенергії через використання населенням електрообігрівачів, викликане проблемами з гарячим водопостачанням та опаленням. В результаті Міністерство енергетики попередило про можливі аварійні відключення електроенергії в майбутньому.

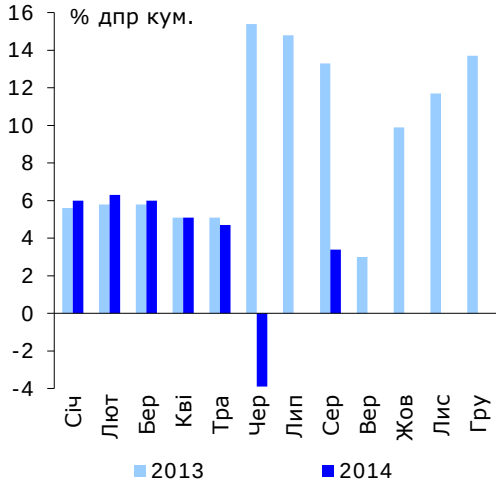
Український «Енергоатом» поновив контракт з американо-японською компанією Westinghouse Electric щодо постачання ядерного палива. Ця угода, а також будівництво Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива (яке почалось 26 серпня), допоможуть Україні диверсифікувати джерела енергопостачання та зменшити свою енергетичну залежність від Росії.

Тенденції реального сектору
Тенденції реального сектору

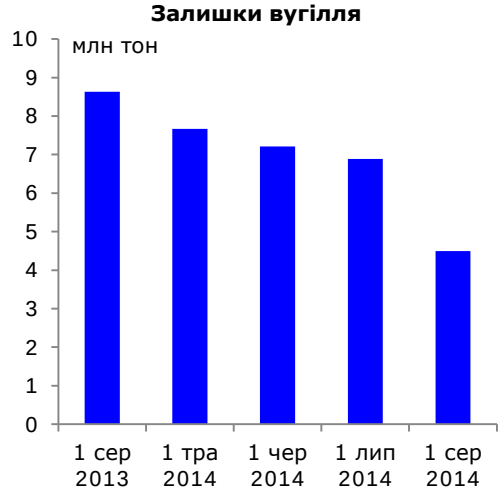
Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

Сільськогосподарське виробництво
Сільськогосподарське виробництво

Джерело: Держстат

Залишки вугілля

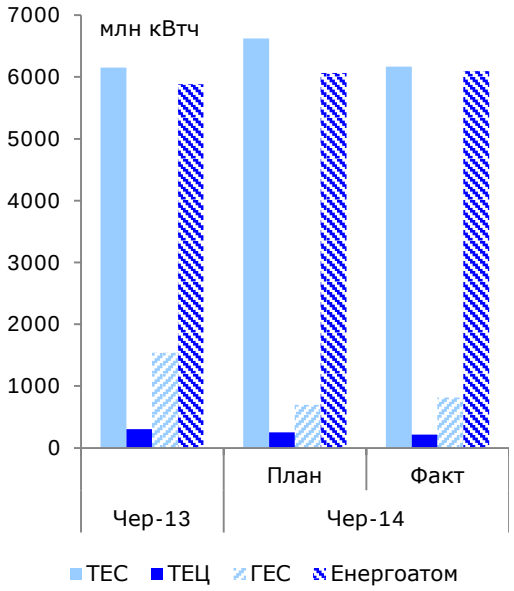

Джерело: Держстат

Вугілля. За даними Незалежної профспілки гірників, зі 103 шахт на Донбасі через військові дії не працюють 50 шахт, що викликало нестачу вугілля марок Т та А, які використовуються на ТЕС. За даними Міністерства енергетики, станом на 1 вересня на складах ТЕС знаходиться 2,1 млн т вугілля, яких вистачить на 11-50 днів в залежності від станції. З метою вирішення проблеми нестачі вугілля український уряд підписав угоду з Південною Африкою про постачання 1 млн т вугілля. Польща також отримала кілька пропозицій від українських компаній на постачання вугілля.

Регуляторні зміни. 27 серпня Президент ліквідував Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (НКРЕ), та Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, та натомість утворив Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики і комунальних послуг (НКРЕКУ). Результатом має стати підвищення ефективності роботи, оскільки обидві комісії регулювали великі природні монополії у суміжних секторах. Проте є загроза, що процес реорганізації затягнеться до кінця 2014 року і відстрочить прийняття рішень щодо визначення економічно обґрунтованих тарифів на опалення та гаряче водопостачання.

Виробництво електроенергії

Джерело: "Енергобізнес"

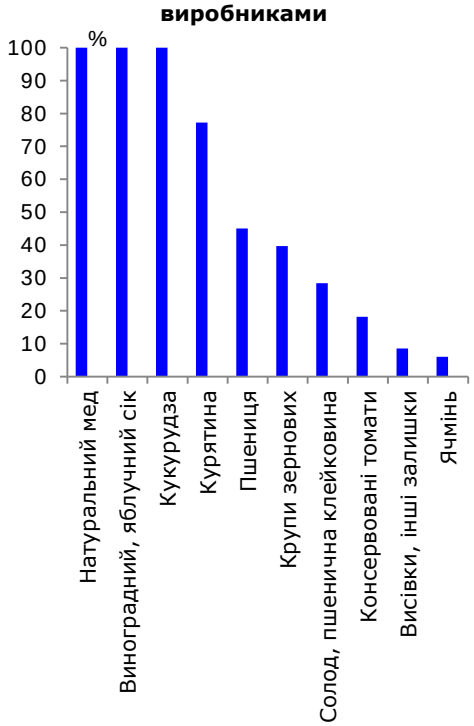
Аграрний сектор: Необхідність переорієнтації експорту

Експорт. За даними Міністерства аграрної політики і продовольства в першому півріччі експорт сільськогосподарської продукції та продовольства до Росії знизився на 31% дпр до 1 млрд дол. Однак ці втрати було компенсовано на 75% за рахунок зростання експорту до інших країн. Сукупний експорт сільськогосподарської продукції збільшився приблизно на 4,5% дпр до 7,9 млрд дол. США. Зернові та жири/олії склали відповідно 37% і 25% від загального обсягу експорту сільськогосподарської продукції.

Водночас виробники кондитерських виробів, м'ясної і молочної продукції, пива та безалкогольних напоїв, лікерів і вин, ймовірно, найбільше постраждають від торгових бар'єрів, запроваджених Росією з політичних причин. Українські виробники м'ясної та молочної продукції можуть частково переорієнтувати свій експорт на ринок ЄС. Однак вони повинні адаптуватися до стандартів ЄС щодо якості та безпеки харчових продуктів.

Шанси переорієнтації на ринок ЄС збільшилися після підписання Угоди про асоціацію, яка встановлює ПВЗВТ. Це призвело до скасування або зниження експортних мит на різноманітні продукти. Однак на сьогодні наявні можливості повністю не використано. На 8 вересня було повністю вичерпано лише тарифні квоти (за принципом «перший прийшов – перший отримав») на експорт натурального меду, виноградного та яблучного соків. Тарифні квоти на зернові, солод і пшеничну клейковину, консервовані помідори та висівки було використано приблизно на 40%, 28%, 18%, 9%, відповідно, тоді як експорт продукції за 17 категоріями навіть не розпочався. Крім того, тарифні квоти за системою імпортних ліцензій були повністю використані тільки для кукурудзи, а також на 77% та 45% для курятини та пшениці, відповідно.

Частка тарифної квоти ЄС, використаної українськими виробниками

Джерело: Податковий та митний союз, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, ПроАгро

Законодавчі ініціативи. 14го серпня Верховна Рада схвалила Закон про ідентифікацію та реєстрацію тварин (ще не підписаний Президентом). Цей Закон має вирішальне значення для відкриття доступу для української м'ясної продукції на ринок ЄС. Він забезпечує узгодження українського законодавства зі стандартами ЄС шляхом роз'яснення термінології, прав та обов'язків суб'єктів сектору тваринництва, державної підтримки ідентифікації великої рогатої худоби, а також відповідальності за порушення цього закону.

Крім того, інший важливий Закон щодо харчових продуктів очікує на підпис Президента. Він передбачає запровадження європейської моделі системи забезпечення якості та безпеки

продуктів харчування, що ґрунтується на HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points - аналіз небезпечних чинників і критичних контрольних точок), створення єдиного державного органу з безпеки харчових продуктів, скасування кількох дозволів і процедур, яких немає в ЄС. Запровадження цього Закону також призведе до впровадження принципів ЄС з регулювання ГМО.

Зовнішній сектор: Притік ПІІ залишився додатнім

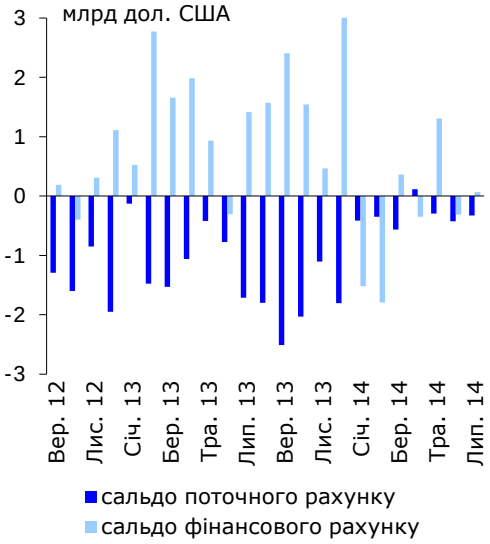
Дефіцит рахунку поточних операцій у липні становив 0,3 млрд дол. США. Тоді як дефіцит торгівлі товарами звузився до 0,2 млрд дол. США, баланс торгівлі послугами також став від'ємним у розмірі 0,1 млрд дол. США внаслідок меншого притоку іноземних туристів в Україну.

Експорт товарів знизився на 7,4% дпр, що стало наслідком перебоїв виробництва на Донбасі та подальших торговельних суперечок з Росією. Експорт хімічної продукції зменшився найбільше (на 34,5% дпр), оскільки деякі підприємства на Сході України припинили виробництво внаслідок військового конфлікту. Різке скорочення експорту машин та устаткування (на 31,5% дпр) пояснювалось меншим доступом українських товарів на російський ринок, оскільки обидві сторони встановили торговельні обмеження для цієї товарної групи. Харчові продукти були єдиною групою товарів, що демонструвала зростання експорту (на 26,2%) завдяки більшим поставкам зернових та позитивних ефектів автономних торговельних преференцій ЄС.

Імпорт товарів знизився на 31,1%. Споживчий та інвестиційний попит на імпортні товари впав внаслідок зменшення доходів та фінансових обмежень компаній. Окрім того, стрімке знецінення гривні призвело до імпортозаміщення. В результаті знизився імпорт усіх товарних груп. Проте найбільше скоротився імпорт енергоносіїв (на 44,3% дпр), оскільки Україна імпортувала природній газ лише з Європи.

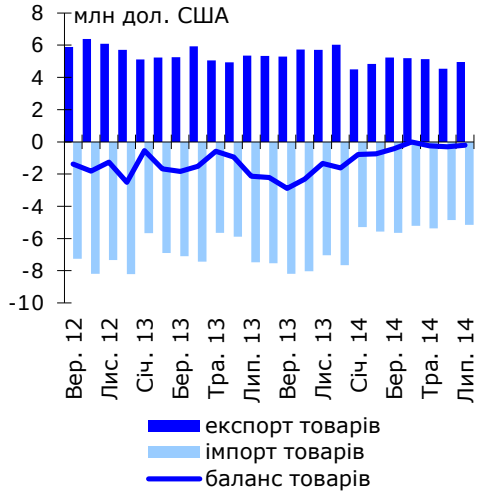
Баланс фінансового рахунку та рахунку операцій з капіталом становив 0,1 млрд дол. США. Чистий притік ПІІ сягнув 0,2 млрд дол. США. Українські банки та реальний сектор змогли залучити 0,3 млрд дол. США короткострокових запозичень. Але чистого притоку інвестицій та короткострокового боргового фінансування було достатньо, щоб перекрити виплати приватного та державного секторів за середньо- та довгостроковим боргом (0,4 млрд дол. США), а також відтік готівкової іноземної валюти поза банками (0,1 млрд дол. США).

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

Зовнішня торгівля товарами

Джерело: попередні оцінки НБУ

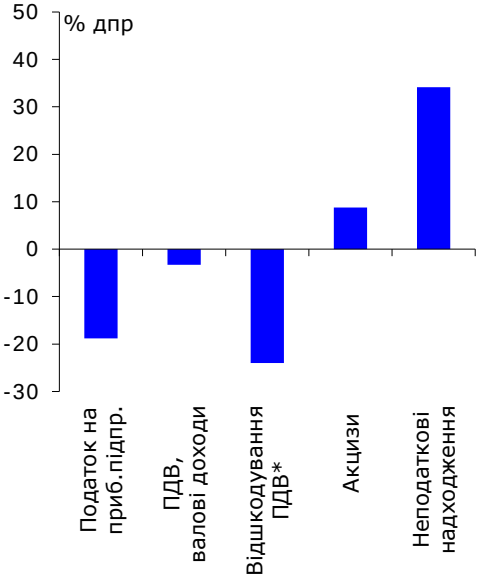
Фіскальна політика: Збільшення фіскального тиску

Примітка: *Державне казначейство звітує суми відшкодування ПДВ за рахунок випуску спеціальних ОВДП як готівкове відшкодування. На нашу думку, це не правильний підхід (натомість це відшкодування потрібно враховувати як скорочення заборгованості) і ми скорегували дані зі звітів Казначейства, щоб виключити вплив погашення заборгованості із відшкодування ПДВ на доходи бюджету.*

Оперативні дані. За оперативними даними Державного казначейства доходи Державного бюджету за вісім місяців 2014 року зросли на 8,9% дпр (при розрахунку, як вказано вище, виключено зниження доходів через погашення заборгованості з відшкодування ПДВ за рахунок спеціального випуску ОВДП у сумі 6,4 млрд грн). Це збільшення частково пов'язано із передчасним трансфертом прибутку НБУ до бюджету. Запроваджені в березні і серпні зміни в оподаткуванні також вплинули на доходи. Ці зміни включають вищі ставки рентних платежів та акцизів, скасування пільг зі сплати ПДВ, а також запровадження військового збору та оподаткування відсоткових доходів з депозитів. Доходи від ПДВ із імпорту також зросли протягом останніх місяців, оскільки імпорт до оподаткування ПДВ зріс в гривневому еквіваленті.

Водночас доходи Державного бюджету були на 5,9% (або 16,8 млрд грн) нижчими за планові протягом восьми місяців цього року. В результаті уряд був змушений скоротити фінансування

Зростання доходів Державного бюджету у січні-липні 2014 року

* Відшкодування ПДВ готівкою (без врахування ПДВ-облігацій)
Джерело: звіти Державного казначейства

незахищених видатків. Водночас уряд прозвітував про вчасне і повне обслуговування боргу та фінансування заробітних плат та пенсій.

Липень. В липні доходи Державного бюджету скоротились на 5,4% дпр. Зокрема, надходження від ППП впали на 22,9% дпр. Водночас доходи від ПДВ зросли на 19,5% дпр через нижче готівкове відшкодування ПДВ та вищі надходження від цього податку, сплаченого з вироблених в країні товарів, а також імпортних товарів. Варто відзначити, що споживання в номінальному виразі, найвірогідніше, виросло в липні.

Відповідно до офіційної звітності відшкодування ПДВ стрімко зросло у липні, оскільки Казначейство включило туди 5,4 млрд грн відшкодування за рахунок спеціального випуску ОВДП. Це відшкодування відображає заборгованість зі сплати ПДВ, яку було накопичено в попередні роки. «Одноразове» відшкодування ПДВ за допомогою ОВДП використовувалось кілька разів в минулому із оприлюдненою метою погасити заборгованість і надалі вчасно здійснювати відшкодування. Однак затримки із відшкодування ПДВ є безоплатними і використовуються як швидкий інструмент для нагального покриття нестачі доходів.

Неподаткові надходження в липні впали на 13,4% дпр оскільки прибуток НБУ було перераховано до бюджету в попередні місяці.

7 місяців. Дефіцит Державного бюджету досяг 32,8 млрд грн і його переважно було профінансовано за рахунок зовнішніх запозичень. Надходження від приватизації залишались низькими (0,3% від річного плану), оскільки Фонд державного майна не ініціював жодних великих продажів під час економічної та політичної невизначеності.

Нижчі, ніж заплановано, доходи і дефіцит призвели до недофінансування видатків Державного бюджету (загальний фонд) на 7,7%. Традиційно, програми соціального захисту та міжбюджетні трансферти було профінансовано майже повністю (відповідно на 98,4% та 95,5% від плану). Водночас неочікувано видатки на оборону виявились суттєво нижчими за планові (становили 68,8% від плану). Це, найвірогідніше, пов'язано із затримками у проведенні тендерів. Зусилля уряду скоротити видатки, які не є захищеними, найліпше видно у статистиці фінансування капітальних видатків, які досягли лише 12,3% річного плану.

Баланс коштів на Єдиному казначейському рахунку

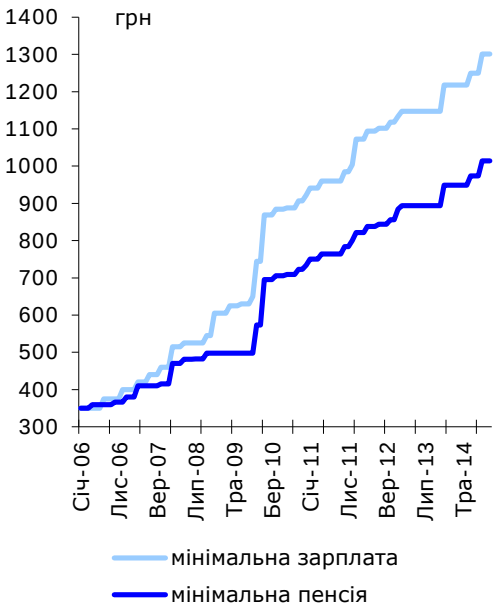
* на початок місяця
Джерело: Державне Казначейство

Соціальна політика: Очікується пенсійна реформа

Пенсійна реформа. В Листі намірів до МВФ уряд оприлюднив плани продовжити пенсійну реформу та подати відповідний законопроект до парламенту до кінця вересня. Кроки в рамках реформи стосуватимуться пільгових пенсій, які на сьогодні є достатньо дорогими. Зокрема, їх розмір буде зафіксовано у номінальному виразі до кінця 2015 року. Крім того особи, які виходитимуть на пенсію, не будуть отримувати пільгові пенсії. Це повинно допомогти в стриманні подальшого зростання трансферту з Державного бюджету Пенсійному фонду. Крім того, уряд планує розширити оподаткування багатих пенсіонерів. Однак варто також відзначити, що відповідно до попереднього плану пенсійної реформи, яку було розпочато у 2003 році, виплата пільгових пенсій повинні були передати в недержавні пенсійні фонди.

Збільшення соціальних стандартів. Уряд планує обмежити підвищення соціальних стандартів (мінімальна пенсія та мінімальна заробітна плата) у 2015 році рівнем очікуваної інфляції. Це планується для утримання купівельної спроможності українців від подальшого падіння. Отже, не буде забезпечено незначне підвищення стандартів у реальному виразі у 2015 році, як це планувалось раніше. Це означає, що приватний сектор, найвірогідніше, також підвищить заробітні плати, а зростання номінальної заробітної плати може бути нижчим, за рівень інфляції.

Соціальні стандарти

Джерело: Закони про Державний бюджет на 2006-2014 рр.

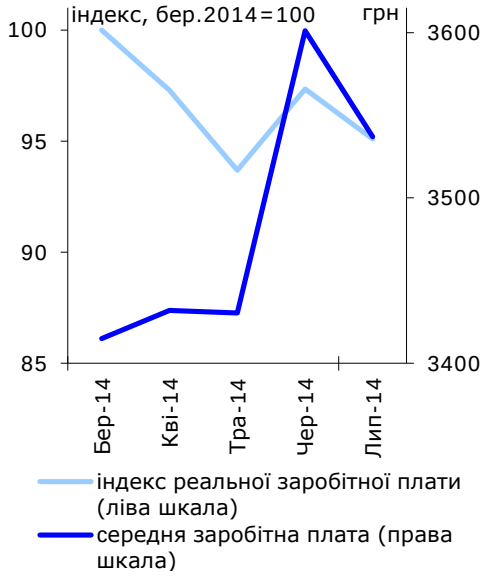
Ринок праці: Важкі часи для зростання зарплати

Заробітна плата. У липні 2014 року заробітна плата виросла лише на 2,6% дпр в номінальному виразі і скоротилась на 8.9% дпр в реальному виразі. Негативна тенденція спричинена падінням промислового виробництва, закриттям багатьох підприємств на Донбасі та високим фіскальним тиском.

Середня заробітна плата в промисловості виросла лише на 1,7% дпр, що є менше за 6,2% дпр зростання мінімальної заробітної плати. Збройне протистояння на Східній Україні стало важким тягарем для вугільної промисловості – багато шахт були змушені закритися через близькість бойових дій. В результаті середня заробітна плата у вугільній промисловості зменшилася на 16,6% дпр. З іншого боку, заробітна плата у секторах, що не залежать від виробництва чи постачання вугілля та сталі зросла більше за мінімальну заробітну плату.

Хороший урожай зернових та інших культур спричинив зростання середньої заробітної плати у сільськогосподарському секторі на 10,4% дпр. Незважаючи на це, заробітна плата у секторі залишилася однією з найменших по економіці. Заходи з фіскальної консолідації призвели до нульового росту заробітної плати в секторі державного управління і оборони, зменшення заробітної плати освітян (на 2,0% дпр) та незначного зростання заробітної плати у охороні здоров'я (на 0,9% дпр).

Середня заробітна плата

*без врахування АР Крим
Джерело: Держстат

Зайнятість. Кількість працівників, зайнятих неповний робочий день, зросла на 24% дпр до 717 тисяч осіб у першій половині 2014 року. Найбільше зростання відбулося у декількох областях Східної України, де цілий ряд підприємств був змушений перейти на скорочений робочий день у зв'язку з життєво небезпечним середовищем, розривом ланцюжків постачання та зв'язків із клієнтами. Зокрема у Донецькій області кількість працівників, зайнятих неповний робочий день, зросла на 51,8% дпр до 104 тисяч осіб. У Харківській області кількість працівників, зайнятих неповний робочий день, зросла вдвічі.

Як і минулого року, у Запорізькій області залишилася найбільша частка працівників, зайнятих неповний робочий день (12,7% від загальної кількості). Це зумовлено слабким попитом на основну продукцію області (металургія та важке машинобудування) протягом останніх років. Водночас компанії не звільняють працівників, оскільки сподіваються на зростання попиту у найближчому майбутньому.

Монетарна політика: Інфляція прискорилась до 14,2% в серпні

В серпні споживча інфляція сягнула 14,2% дпр в умовах, коли спостерігалась різнонаправлена динаміка цін на товари та послуги. З одної боку, ціни на транспорт (паливо, автомобілі та транспортні послуги), фармацевтичну продукцію та за статтею «Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива» зросли на 22-31% дпр. Це відображало знецінення гривні та пов'язане підвищення регульованих цін, вплив якого збільшився через велику частку імпорту та нееластичний попит. З іншого боку, ціни на овочі, за даними Держстату, впали на 18,6% дпр, а ціни на одяг та взуття скоротились на 3,3% дпр. Ціни на зв'язок майже не змінились, а ціни на послуги відпочинку та культури лише незначно зросли (на 3,9% дпр). Тут вплив низького споживчого попиту відчувався більше через більшу еластичність попиту та меншу частку імпорту у витратах (за винятком одягу). Конкурентне середовище на ринку мобільного зв'язку та інтернету і добрий урожай овочів допомагали стримувати ціни.

Динаміка монетарної бази та Динаміка ІСЦ та монетарної бази

Джерело: Держстат, НБУ

В цілому, місячна базова інфляція (що виключає непереробленні харчові продукти, енергію та адміністративно встановлені ціни) зросла до 1,2% дпм. Вона залишилась меншою, ніж зростання базового ІСЦ у березні-червні.

НБУ в серпні збільшив відсоткову ставку за депозитними сертифікатами овернайт до 7,5% річних, і пропонував 85-денні депозитні сертифікати під 12% річних. Водночас міжбанківські

відсоткові ставки перевищили 10% річних, незважаючи на збільшення ліквідності банків у серпні. Це може вказувати на зростання ефективності монетарних операцій.

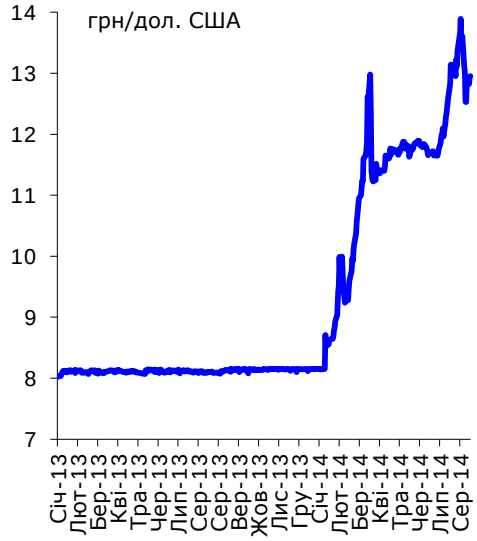
Обмінний курс: Різке знецінення гривні в серпні

В травні-липні міжбанківський курс був відносно стабільним на рівні 11,5-12 грн за дол. США. В серпні стабільність обмінного курсу була втрачена, після дестабілізації політичної ситуації в кінці липня. Обмінний курс пройшов позначку12 грн за дол. США, а потім перевищив і 13 грн за дол. США. Спочатку НБУ спробував провести словесні інтервенції, а потім і справжні інтервенції на валютному ринку.

Оскільки спроможність НБУ проводити інтервенції на міжбанківському ринку обмежувалась умовами програми з МВФ, центральний банк перейшов до радикальніших адміністративних заходів. 20 серпня НБУ запровадив 100%-й продаж надходжень у іноземній валюті для експортерів та інших отримувачів переказів у іноземній валюті. Він також впровадив моніторинг «добросовісності» операцій з іноземною валютою. 28 та 29 серпня НБУ заборонив взаємозалік зобов'язань у іноземній валюті, встановив вимогу щодо обов'язкового продажу іноземної валюти наступного дня після надходження і вимагав від банків надавати деталізовану інформацію про продавців іноземної валюти. НБУ також відновив обмеження на перекази закордон та зняття готівкової іноземної валюти з банківських вкладів на суму до 15000 грн на день. Інші заходи включають замороження коштів на покупку іноземної валюти на три дні та зменшення лімітів відкритої валютної позиції для банків (що вимагає від банків продати частину валюти). НБУ також обговорив ситуацію з керівниками найбільших банків, і пізніше заявив, що дії НБУ та комерційних банків дозволять повернути курс на рівень, нижчий за 13 грн за дол. США.

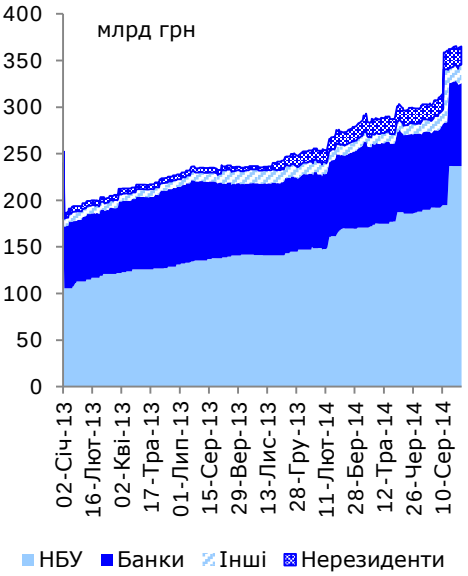
Ослаблення гривні може відображати зниження доходів від експорту через зупинку експортоорієнтованих заводів та перебої поставок. Низька ліквідність ринку, найвірогідніше, посилила проблему. Радикальні дії НБУ по суті дозволяють йому адміністративно визначати курс, а НБУ або державні банки муситимуть діяти як маркет-мейкери і балансувати попит та пропозицію. Це очевидно короткострокове рішення, і можливості НБУ будуть обмежені, якщо дисбаланс попиту-пропозиції продовжиться. Втім, якщо НБУ зробить кроки, щоб зробити ринок більш глибоким, а психологічний попит на іноземну валюту знизиться, волатильність на валютному ринку може залишитись низькою.

Середньозважений курс на міжбанківському валютному ринку

Джерело: НБУ

ОВДП, які знаходяться в обігу (за власником)

Джерело: НБУ

Державний борг: Отримано другий транш кредиту МВФ

Внутрішній борг. Загальна сума випущених у серпні облігацій внутрішньої державної позики, становила 52,2 млрд грн. Лише незначна частина з них була розміщена на відкритому ринку. Зокрема, на фоні низького попиту Міністерство фінансів розмістило номіновані у гривні ОВДП лише на суму 4,5 млрд грн із вищою на 2,1 п.п. середньозваженою доходністю (на рівні 17,5% річних). Частка дво- і трирічних облігацій у загальному обсязі розміщення склала 88,9%. Проте, через брак попиту уряду не вдалося рефінансувати раніше випущені облігації, номіновані в дол. США.

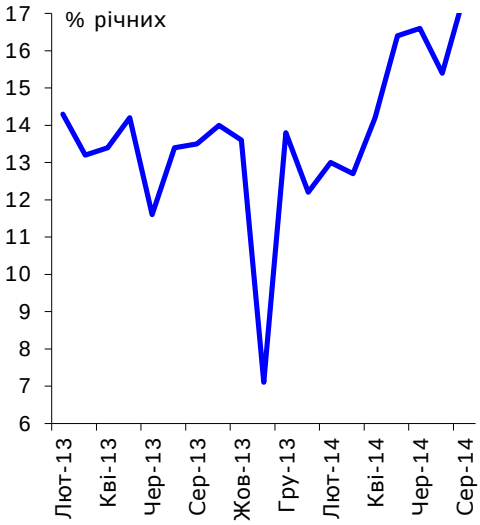
Водночас уряд здійснив випуск ОВДП на суму близько 42 млрд грн (із запланованих 96,6 млрд грн) для збільшення статутного капіталу НАК Нафтогаз. Облігації випущено на десять років під 14,3% річних. Отримані кошти, найвірогідніше, будуть спрямовані на погашення Єврооблігацій компанії наприкінці вересня.

Крім того, Міністерство фінансів випустило третій транш спеціальних державних облігацій (ПДВ-облігацій) на суму 955 млн грн для погашення попередньої заборгованості з відшкодування ПДВ перед близько 50 платниками цього податку.

Зовнішній борг. 4 вересня Україна отримала другий транш кредиту МВФ на суму 1,4 млрд дол. США за Програмою «стенд-бай», включаючи 1 млрд дол. США на бюджетні потреби. Крім того, наприкінці серпня в рамках міжурядової Кредитної угоди про Позику на політику розвитку на здійснення економічних реформ Японське агентство міжнародного співробітництва у співфінансуванні зі Світовим банком надало українському урядові позику на суму 100 млн дол. США (на двадцять років із 6-річним пільговим періодом за відсотковою ставкою 0,95 % річних).

Боргова стійкість. За оцінками Державний борг у 2014 році очікується на рівні близько 60% ВВП. Зростання державного боргу викликає занепокоєння щодо фіскальної стійкості. Відповідно до Звіту МВФ щодо першого перегляду Програми «стенд-бай» уряд не відшкодував НБУ кошти (близько 1,3 млрд дол. США), надані йому для погашення боргу перед МВФ в рамках попередньої Програми «стенд-бай». Це призвело до накопичення боргу уряду перед НБУ. Ймовірно, цим пояснюється недовиконання плану погашення державного боргу у січні-серпні (на 12,9 млрд грн або16,4%).

Середньозважена доходність ОВДП

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14	II 14	Вер.	Жов.	Лис.	Гру.	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.[к]	Тра.[к]	Чер.[к]	Лип.[к]	Сер.[к]
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-1,8	-5,0	-5,3	-5,2	-4,7	-5,0	-4,7	-5,2	-5,2	-5,0	-4,7	-5,0	-4,2	-5,0	-5,3	-4,6	-4,7	-5,8	…
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-13,8	-13,8	-17,8	-15,1	-14,5	-6,4	-8,9	-15,1	-15,1	-14,3	-14,5	-16,4	-9,8	-6,4	-5,8	-6,5	-8,9	-12,4	…
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-4,5	5,8	15,4	3,0	13,7	6,0	-3,9	3,0	9,9	11,7	13,7	6,0	6,3	6,0	5,0	4,7	-3,9	3,4	…
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	15,9	13,4	11,2	9,8	9,5	7,7	0,8	9,8	9,5	9,2	9,5	8,8	9,0	7,7	5,6	2,9	0,8	-1,0	…
Середня заробітна плата	грн.	3195	3085	3289	3331	3390	3245	3488	3261	3283	3268	3619	3148	3189	3398	3432	3430	3601	3537	…
ІСЦ	% дпр	-0,2	-0,8	-0,1	-0,5	0,5	3,4	12,0	-0,5	-0,1	0,2	0,5	0,5	1,2	3,4	6,9	10,9	12,0	12,6	14,2
ІВЦ	% дпр	0,3	0,2	-1,6	-0,9	1,7	3,9	15,9	-0,9	0,8	-0,5	1,7	1,9	3,3	3,9	6,1	8,8	15,9	22,5	24,2
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	1,0	-4,7	-7,1	-6,2	-5,2	-7,7	-6,5	-8,8	-9,0	-8,8	-7,6	-12,2	-10,0	-6,8	-8,3	-6,4	-6,7	-6,8	…
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	5,6	-0,8	-8,3	-4,1	-3,4	-14,7	-18,6	-6,4	-6,0	-5,7	-5,8	-6,7	-13,6	-16,1	-19,9	-17,3	-17,3	-19,5	…
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-20,5	-4,0	-7,1	-14,2	-19,6	-1,9	-0,6	-14,2	-16,6	-18,0	-19,6	-0,8	-1,5	-1,9	-2,0	-2,2	-2,5	-2,7	…
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-14,4	-3,1	-5,5	-11,4	-16,4	-1,3	-0,6	-11,4	-13,4	-14,5	-16,1	-0,4	-0,8	-1,3	-1,2	-1,5	-1,9	-2,3	…
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	14,2	16,1	21,6	20,6	18,8	20,4	17,8	15,5	15,1	14,2	17,9	17,1	16,1	15,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	6,4	9,9	13,4	14,8	20,3	28,5	###	14,8	17,3	20,9	20,3	17,0	21,0	28,5	26,8	26,7	27,3	25,1	…
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	20,8	16,2	15,4	15,3	16,5	18,5	17,5	15,2	15,4	16,7	17,4	15,1	20,3	20,0	17,5	17,9	17,2	16,1	…
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,15	8,12	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	8,17	8,18	8,20	8,24	8,37	9,08	9,98	11,61	11,78	11,79	11,74	12,98
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,65	9,92	11,64	11,64	11,81	11,76	12,95
Обмінний курс, середній	євро	10,37	10,55	10,44	10,58	10,87	12,14	13,71	10,67	10,90	10,79	10,94	10,92	11,80	13,69	16,08	16,00	16,04	16,04	17,25

Джерела: Держкомстат, НБУ, ICAP, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1454,9
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3	182,0
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,3	0,0
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-0,5	-4,7
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5	13,7
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0	-5,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6	-3,4
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,3	-16,4
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,7	-8,1	-9,0
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6	3,4
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4	40,1
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0	20,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3	10,6
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3	11,0

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 11	II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14	I 14[к]
ВВП	млрд. грн.	257,7	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	302,9	353,0	394,7	404,3	313,0	372,7
Реальний ВВП	% дпр	5,1	3,9	6,5	5,0	2,5	3,1	–1,3	-2,3	-1,2	-1,3	-1,2	3,3	-1,1	-4,6
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	13,2	14,2	16,1	18,5	7,8	12,3	11,0	5,5	6,5	9,5	8,4	6,8	5,7	-2,3
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,0	2,9	-9,4	-6,6	3,3	4,8	9,9	1,5	1,1	-2,3	-3,3	-2,5	-9,1	6,9
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	-1,8	3,7	9,7	12,0	13,8	17,5	-5,2	-4,9	7,0	-17,4	-7,7	-5,1	-19,1	-18,5
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	19,4	4,9	0,3	-4,1	-7,3	-8,1	-3,8	-9,6	-9,0	-14,3	-7,9	-4,1	-2,0	-7,4
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	38,1	23,3	12,5	5,2	-3,0	9,0	4,3	-2,6	-2,4	-18,4	-0,7	-1,8	-7,0	-11,3
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	4,9	1,3	16,7	38,1	0,5	11,5	-8,3	-4,0	5,7	20,8	-2,0	38,2	6,0	-8,8
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	7,8	3,4	4,6	-2,9	1,1	1,8	-4,8	-5,5	-9,5	-9,2	-9,8	-8,9	-6,8	-8,4
Будівництво (реальна)*	% дпр	1,7	10,9	0,1	2,0	1,2	3,4	-15,3	-20,8	-14,9	-20,8	-11,1	-7,7	-3,9	-16,9
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	9,8	2,8	6,1	3,0	3,2	4,6	0,4	-1,2	1,6	-0,2	1,9	4,7	3,1	-9,1
Транспорт (реальна)*	% дпр	10,2	7,9	5,7	11,1	-2,3	-3,3	-8,4	-9,5	-2,7	-0,6	2,8	2,8	-5,8	-6,1
Платіжний баланс															
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-1,6	-1,7	-2,6	-4,4	-2,1	-3,8	-4,0	-4,9	-3,1	-2,3	-6,0	-4,9	-1,3	-0,6
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-4,9	-4,4	-5,6	-9,5	-5,6	-8,7	-8,3	-10,3	-8,3	-5,1	-12,2	-9,8	-3,8	-2,1
Баланс товарів	млн. дол. США	-3597	-2851	-4580	-5224	-3867	-5577	-5215	-5833	-4045	-3053	-7232	-5268	-1949	-567
Баланс послуг	млн. дол. США	1262	1514	2007	1312	1299	1362	1975	1084	822	893	1919	480	589	142
Поточні трансферти	млн. дол. США	1039	878	988	803	683	805	777	711	533	589	480	547	232	472
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	880	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	821	472	1199	859	-713	-292
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	149	113	42	207	-3	74	83	339	705	579	664	-757	-239	-53
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	36,4	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	14,2	16,1
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,95	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,94	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71
Бюджет															
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	32,8	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,3	29,5	29,1	28,9	35,8	30,1
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	5,0	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3	5,1	4,7	4,9	5,2	4,8
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,5	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2	3,4	3,0	3,0	5,0	2,5
Податок на додану вартість	% від ВВП	7,6	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7	9,1	8,2	8,5	8,8	9,7
Акцизні збори	% від ВВП	2,1	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	3,0
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	32,8	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,0	36,0	30,4	36,3	35,7	35,6
Поточні видатки	% від ВВП	31,5	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,7	34,1	28,5	33,5	35,2	34,6
Капітальні видатки	% від ВВП	1,3	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3	1,9	1,9	2,8	0,5	1,0
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-0,3	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9	-6,3	-1,5	-7,4	0,1	-5,5
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,4	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
Ринок праці															
Середня зарплата (реальна)	% дпр	11,1	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9	9,3	8,1	5,9	3,5	-10,6
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	7,8	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	8,9	5,7	2,5	4,7	1,9	…
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	8,7	7,7	6,9	8,2	8,4	7,1	6,6	8,0	8,0	7,5	7,0	7,6	8,8	…
Банківський сектор															
Грошовий агрегат М0	% дпр	15,7	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7	9,8	12,3	17,0	19,2	31,9
Грошовий агрегат М2	% дпр	25,5	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0	17,9	19,2	17,5	17,7	13,4
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	43,3	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1	26,5	33,4	38,0	7,9	-2,3
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	19,7	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0	14,7	8,4	0,9	19,8	10,2
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	16,0	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6	7,4	10,2	16,9	12,3	4,9
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	-2,1	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4	-0,4	0,8	2,8	36,4	38,5
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	5,0	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6	-2,7	-0,5	2,9	26,3	24,4
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	67,2	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9	55,7	55,1	53,2	58,5	59,1
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	13,1	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2	15,3	15,3	16,5	18,4	17,5
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	10,2	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4	9,7	9,6	8,8	8,7	9,4

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

[к] Дані не включають Крим, попередні оцінки платіжного балансу (НБУ), Нац.рахунки відповдіно до SNA 2008 та КВЕД-2012, знецінення гривні вплнуло на дані банківської системи

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Голова Правління

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchyk@ier.kiev.ua

Дмитро Науменко
naumenko@ier.kiev.ua

Ірина Коссе
kosse@ier.kiev.ua

Катерина Пількевич
pilkevich@ier.kiev.ua

Артур Ковальчук
kovalchuk@ier.kiev.ua

Микола Риженков
ryzhenkov@ier.kiev.ua

Костянтин Кравчук
k.kravchuk@ier.kiev.ua

Олекса Степанюк
stepaniuk@ier.kiev.ua

Віктор Гречин
grechyn@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Ганна Опанасенко
opanasenko@ier.keiv.ua

Тетяна Олійник
oliinyk@ier.kiev.ua

Німецько-український агрополітичний діалог

Юлія Огаренко
ogarenko@ier.kiev.ua

Марія Ярошко
Yaroshko@apd-ukraine.de

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.